

De grupstal op de Waiboerhoeve

A. Beldman (onderzoeker Waiboerhoeve)

Ongeveer de helft van de Nederlandse melkveebedrijven houdt zijn koeien op een grupstal. Omdat een grupstal zo zijn eigen problemen in de bedrijfsvoering heeft, is in 1978 op de Waiboerhoeve een grupstal gebouwd. Het onderzoek op dit bedrijf richt zich vooral op de huisvesting (stand, vastzetsystemen), de voeding, de vruchtbaarheid en het speenbetrappen.

Het bedrijf

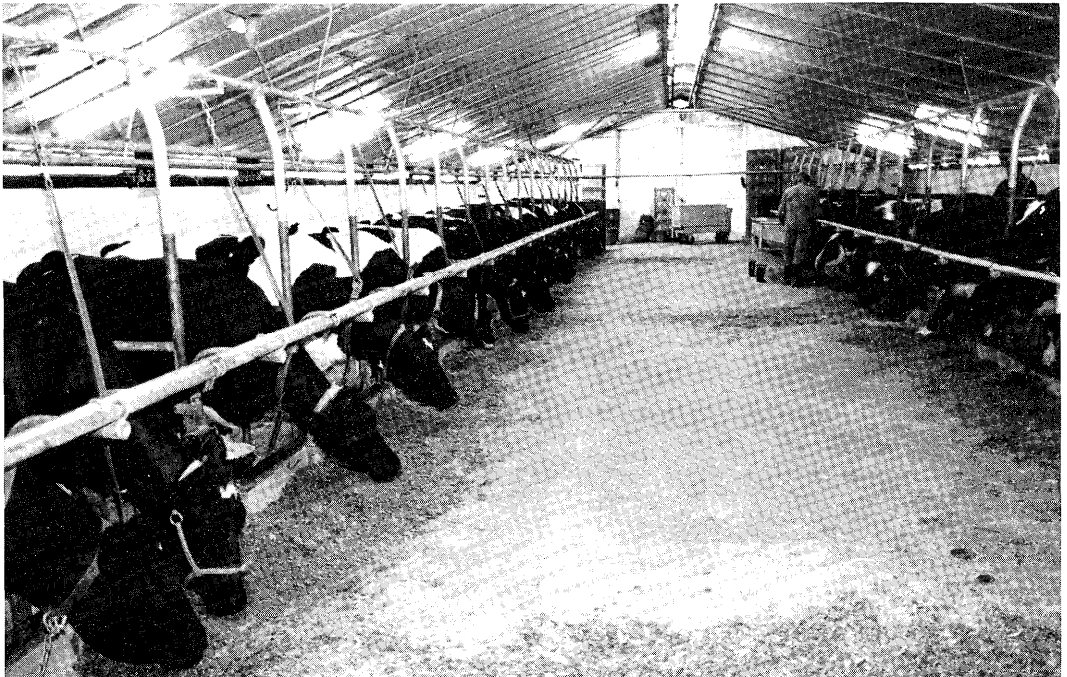
Bedrijf „Melkvee 1” van de Waiboerhoeve heeft 27 ha grasland en 55 koeien. Deze zijn gehuisvest in een tweerijige grupstal met voergang. Het ventilatiesysteem is gelijk aan dat van de meeste ligboxenstallen: een open nok met ventilatiekleppen in de zijwanden. Het dak is geïsoleerd.

De oorspronkelijke standlengte was 130 cm en de standbreedte 115 cm. Achter de zeer korte stand lag een rooster van 1 meter breed waarvan de eerste 5 spijlen van rubberinlage waren voorzien. Hierdoor werd de stand als het ware met 35 cm verlengd.

De nuchtere kalveren worden in buitenhokjes opgevangen. Daarna komen ze in groepshokken voor 5-6 dieren in een open front stal tot een

leeftijd van ca. 6 maanden. Dan komen de kalveren in de grupstal, waar ze in hokken met een volledige roostervloer komen. Aanstaaende zomer wordt de jongveehuisvesting aangepast. De jonge kalveren worden dan in een kleine luifel-opfokstal gehouden tot 10 maanden. De volledige roostervloer-hokken worden vervangen door een aantal voerligboxen. Vanaf 18-20 maanden komen de dieren op de „hollandse stal” te staan.

Het melken gebeurt met een melkleidingsinstallatie. Boven de schoft van de koe liggen de vacuümleiding en de melkleiding. Er wordt door één man gemolken met zes apparaten. Het melken gebeurt volgens een systeem van gescheiden lucht en melkafvoer. Na het aansluiten wordt met een verlaagd vacuüm begonnen: de zogenoemde stimu-

De grupstal op de Waiboerhoeve.

latiefase. Als de melkstroom op gang gekomen is stijgt het vacuüm naar 42 kPa. Als de koe uit is (melkstroom lager dan 0,2 kg per minuut) dan stopt de pulsator en blijft de melkklaauw in rustslag onder de uier hangen. Er gaat een lampje branden om aan de melker aan te geven dat de koe uit is. Met dit systeem kan één man 40-50 koeien per uur melken.

Het winterrantsoen bestaat uit gras en mais. In de zomer worden de koeien dag en nacht geweid volgens het O2+2-systeem. Dit houdt in dat de koeien twee dagen en nachten op een perceel lopen (ca. 1,25 ha). Het jongvee kan daarna de weiderest opvreten.

Onderzoek

Vanaf 1978 is er veel onderzoek gedaan. De resultaten en ervaringen die tot en met 1984 zijn opgedaan, zijn weergegeven in PR-publicatie nr. 35 „De grupstal op de Waiboerhoeve”. In deze periode is onderzoek gedaan naar verschillende vastzetsystemen voor het weideseizoen. Het bleek dat vangsystemen op zich redelijk werken, maar dat een vangpercentage van 100 niet haalbaar is. Een nadeel van dergelijke systemen is de prijs; ze kosten f300-f 500 per stand. Een buis in combinatie met een halsketting is een stuk goedkoper. Een ander aspect wat intensief gevolgd is, is de vruchtbaarheid. Uit dit onderzoek is gebleken dat de dieren wel tochtig worden, maar dat ze het niet laten zien. Eenmaal in de weide gekomen blijken de meeste koeien binnen drie weken tochtig te worden. Dit houdt in, dat de veestapel op de grupstal automatisch een voorjaarskalvende veestapel wordt.

Aanpassing in 1987

In 1987 ontstond het idee om de grupstal te gaan gebruiken voor individuele opnameproeven. Door de superheffing ontstond de behoefte om de ruwvoeropname van de dieren te verhogen om zo het ruwvoeroverschot op te lossen. Dit is een probleem waar veel bedrijven mee kampen. Om meer inzicht te krijgen in de individuele verschillen zijn de koeien in twee groepen ingedeeld. De ene groep wordt volgens de CVB-normen gevoerd. De andere groep wordt volgens een vast schema gekort op basis van aantal weken in lactatie. Deze groep krijgt 500 tot 600 kg minder krachtvoer op jaarbasis. Door voor een goede ruwvoer kwaliteit te zorgen kan de koe de lagere krachtvoergift voor een deel compenseren door een hogere ruwvoeropname, waardoor de melkproduktie niet veel lager hoeft te zijn. Van beide groepen worden de voeropname, de melkproduktie, de gezond-

heid en de vruchtbaarheid intensief gevolgd.

Speenbetrappen kwam regelmatig voor op de grupstal. Omdat uitval door speenbetrappen een storende factor voor de genoemde proef is, is besloten om de stal aan te passen, zodat het aantal speenbetrappingsgevallen teruggedrongen wordt. De stand is met 30 cm verlengd tot 160 cm. Op de stand werd een rubber mat van de rol gelegd. Het voordeel hiervan is dat er geen vuil of zaagsel tussen de matten kan komen. De standbreedte is niet aangepast (115 cm); wel is er tussen elke koe een scheiding aangebracht van 115 of 80 cm lang. Bij de korte scheiding is de melkersplaats. Door deze scheiding is er sprake van individuele standen/boxen. De koeien staan hierdoor altijd recht op de stand. Als vastzetsysteem is voor de winterperiode gekozen voor hangnylons. Deze hangnylons hangen niet loodrecht naar beneden. De bovenkant hangt ca. 20 cm verder naar achteren dan de onderkant. Dit systeem zorgt er voor dat de koe bij het opstaan ver naar voren kan bewegen zodat ze in een keer op kan staan. Als de koe staat, dan staat ze voldoende ver naar achteren.

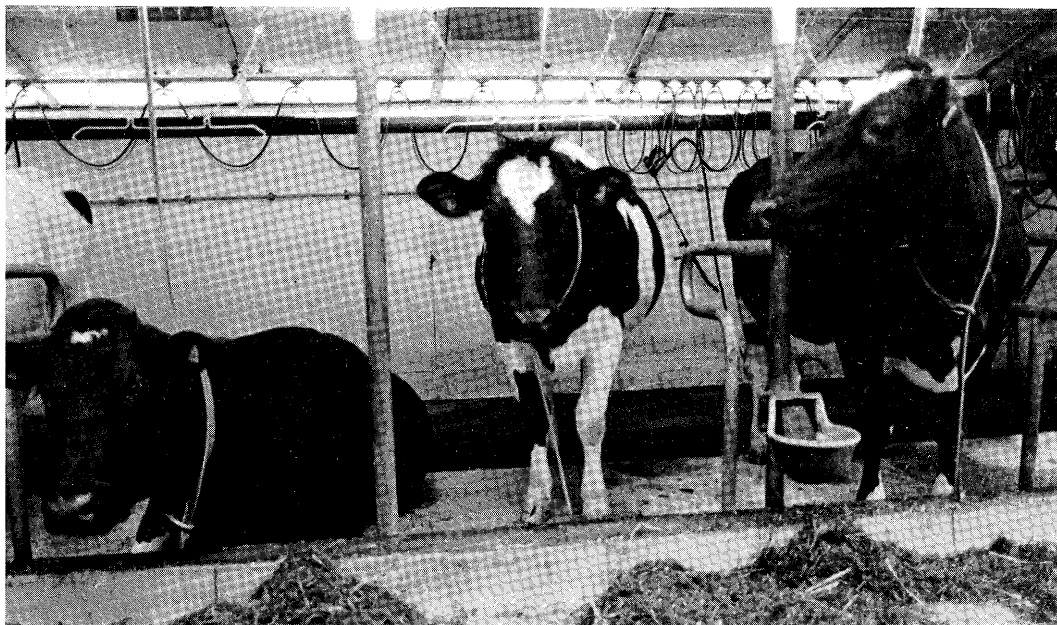
Als laatste aanpassing is een koetrainer-installatie aangebracht. Deze koetrainer zorgt er voor dat de koeien ver genoeg naar achteren gaan staan als ze mesten of urineren, zodat de mest direct op de roosters valt en niet op de stand. Bij sommige koeien komt de mest achter de roosters terecht doordat ze te ver naar achteren gaan staan. Hierdoor wordt het pad achter de grup behoorlijk smerig. Een nadeel van de koetrainer is dat de koeien zichzelf niet kunnen „verzorgen”, zodat ze vrij snel onder een stoflaag zitten. Dit houdt in dat de koeien regelmatig geborsteld moeten worden. De koetrainer heeft misschien ook een negatief effect op het laten zien van de tochtigheid, omdat de dieren minder durven te bewegen.

Voor het zomerseizoen worden de hangnylons verwijderd en wordt een vastzetbuis voor de koeien aangebracht. De koeien hebben in de zomer een halsriem om waar een ketting aanhangt. De koeien weiden in de zomer dag en nacht. Ze komen alleen in de stal om gemolken te worden. De ervaringen van de twee stalseizoenen zijn zeer positief te noemen. Zowel de koeien (uier) als de stand zijn zeer schoon. Het aantal gevallen van speenbetrappen is sterk afgenomen. Het aantal gevallen in winter 87/88 was 1 en het aantal gevallen in winter 88/89 was 2. Een probleem op de grupstal blijft de tochtigheidswaarneming in de stalperiode. Herfstkalvende dieren zijn moeilijk drachtig te krijgen omdat de dieren de tocht niet of nauwelijks laten zien.

Samenvatting

Sinds 1978 is er op de Waiboerhoeve een grupstal om hier de specifieke problemen van aan te kunnen pakken. In de eerste jaren is veel aandacht besteed aan grupstal problemen (standlengte, vastzetsysteem, vruchtbaarheid). In 1987

is de stal aangepast in verband met voederproeven. De standlengte is naar **160** cm verlengd en de koetrainer is geïnstalleerd. De ervaringen over de afgelopen twee winterseizoenen zijn zeer positief.

Koeien op stand.